

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Београд

183-5/2017

ЉЕ

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 23424 датум: 14. 6. 2017. године

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ,
БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

БЕОГРАД
Немањина 22-26

На основу члана 18. став 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 54/07), а у складу са чланом 41. Пословника Владе („Сл. гласник РС“, бр. 61/2006 - пречишћен текст, 69/2008, 88/2009, 33/2010, 69/2010, 20/2011, 37/2011, 30/2013 и 76/2014), у прилогу вам достављамо Мишљење Заштитника грађана на текст **Предлога стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2024.године са Акционим планом за имплементацију Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2024.године (за период од 2017. до 2020.године)** који сте нам доставили на мишљење у прилогу вашег акта број: 021-02-132/2015-15-4 од 15. 5. 2017. године.

С поштовањем,

ЗАМЕНИЦА ЗАШТИТНИКА
ГРАЂАНА

Владана Јовић

Прилог:

-Мишљење Заштитника грађана (3. стр).

Делиградска 16, 11000 Београд

Телефон: (011) 2068 -100

100

www.zastitnik.rs

e-mail: zastitnik.@ zastitnik.rs

МИШЉЕЊЕ

НА ПРЕДЛОГ СТРАТЕГИЈЕ УНАПРЕЂЕЊА ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ДО 2024.ГОДИНЕ СА АКЦИОНИМ ПЛАНОМ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2020.ГОДИНЕ

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања позвало је Заштитника грађана да да Мишљење о Предлогу стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2024. године.

Наиме, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је у октобру 2016. године позвало Заштитника грађана да присуствује јавној расправи о Предлогу стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2020. године и том приликом му доставило наведени документ. Након разматрања Предлога стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2020. године, са становишта надлежности овог органа и руковођен начелом сарадње државних органа, Заштитник грађана је дао Мишљење о Предлогу стратегије, и том приликом, између осталог указао да стратегија представља добру основу за даље унапређење положаја особа са инвалидитетом и поздравио чињеницу да она по форми прати Европску стратегију за особе са инвалидитетом 2010-2020 – Европа без баријера, али да на њој треба и даље радити. Такође, у наведеном Мишљењу је указано да је Предлог стратегије у великој мери обухватио све области у којима се особе са инвалидитетом сусрећу са проблемима, али је велики број њих **обрађен исувише уопштено**.

Предлог стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2024. године, који је, након усвајања појединих предлога и сугестија учесника јавних расправа, поново достављен Заштитнику грађана на Мишљење, не разликује се пуно од претходне верзије Предлога стратегије. Наиме, све оно на шта је Заштитник грађана указивао као на највеће и најзначајније мањкавости претходне верзије Предлога стратегије и даље није отклоњено у овој верзији.

Наиме, и даље се, упркос томе што је општи циљ Стратегије континуирано деловање свих актера на побољшању свеукупног социјалног и економског положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији спровођењем мера и активности усмерених ка уклањању препрека и унапређењу положаја особа са инвалидитетом до њиховог пуног и равноправног учешћа у друштву, у скоро свим областима, код посебних и оперативних циљева користе речи „што веће“, „у што већем броју“, итд. Таквим термилолошким нескладом ствара се утисак сумње у ефекте које Стратегија треба да донесе, јер нејасна је мера која се треба достићи нити постоји јасан ниво онога што је тренутно остварено у датој области којом се стратегија бави. Разлог томе је сигурно, оно што сматрамо кључном мањкавошћу овог текста, што израду стратегије и утврђења тренутног стања није пратила тзв. SWOT анализа, односно анализа стања у области са слабостима, могућностима и претњама остварењу планираних циљева са планом како да се те претње избегну или умање.

Такође, једна од кључних активности у претходној стратегији -Успостављање регистра особа са инвалидитетом, која није до сада извршена а ни планирана, није предвиђена ни у овој верзији Предлога стратегије, иако је Заштитник грађана на то у Мишљењу датом на прошлу верзију Предлога нарочито указао. Овај недостатак и ове верзије Предлога стратегије посебно забрињава имајући у виду да је у Закључним запажањима Комитета УН за права особа са инвалидитетом са препорукама Републици Србији за заштиту и унапређење положаја особа са инвалидитетом, Комитет упутио препоруку да држава чланица ажурира и прикупља податке и статистику о особама са инвалидитетом разврстане по старости, полу,

врсти инвалидитета, националној и географској припадности, укључујући врсту окружења у смислу боравишта или институције, поднесене тужбе због дискриминације и/или због насиља над овим особама, и то користећи приступ заснован на људским правима. Заштитник грађана још једном предочава да су подаци о особама са инвалидитетом, њиховом броју, пребивалишту и врсти инвалидитета кључни за планирање политике унапређења положаја ове групе грађана. У том смислу Заштитник грађана поново позива ресорно министарство да се као једна од првих активности у овом Предлогу стратегије предвиди успостављање регистра особа са инвалидитетом на локалном и националном нивоу, што је наравно потребно предвидети законом.

Као један од највећих пропуста претходне верзије Предлога стратегије Заштитник грађана је истакао да ни Предлогом Стратегије али ни Акционим планом за исту нигде није предвиђено успостављање независног механизма праћења примене Конвенције о унапређењу положаја особа са инвалидитетом, а што је предвиђено Конвенцијом као обавеза држава страна уговорница, али и истакнуто као нарочито важно и у препорукама Комитета у Закључним запажањима Комитета за права особа са инвалидитетом у вези са Иницијалним извештајем о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом у Републици Србији. Ни овом верзијом Предлога стратегије то се није променило, па се може закључити да у Републици Србији до 2024. године није планирано и предвиђено успостављање независног механизма, за унапређивање, заштиту и праћење примене Конвенције о правима особа са инвалидитетом, као једног од најзначајнијих правних аката у заштити и остваривању права ове рањиве групе.

Што се тиче уопштености самог Предлога стратегије, као и недовољно јасно и прецизно постављених циљева, Заштитник грађана је мишљења да би и тако осмишљена стратегија могла адекватно да буде операционализована уз одговарајуће утврђен акциони план, којим би те широко постављене области сегментно и детаљно разрађене кроз циљеве, мере и активности, представљале добру основу за даље унапређење положаја особа са инвалидитетом.

Нажалост можда и највећи проблем овог документа јесте Акциони план. Наиме, акциони план је такође исувише непрецизан, без јасно одређених и специфицираних како посебних тако и оперативних циљева. Оперативни циљеви су поред тога и доста контрадикторни и дефинисани на начин да у себи садрже како циљеве тако и активности за њихово спровођење и индикаторе успешности који су при том и немерљиви. Мере су такође дефинисане на различитим нивоима општости, односно или сувише опште или пак врло конкретне да врло често бивају идентификоване са активностима. Резултати у Акционом плану су везани за активности а не за мере, а нема ни посебних резултата који утврђују стање по реализацији одређене мере. При том су у оквиру резултата утврђени и рокови који су сувише широки и често међусобно неусаглашени између различитих активности и резултата. Индикатори за мерење остварења мера и резултата нису утврђени што онемогућава евалуацију спроведених мера, и остварених резултата. Самим тим не даје могућност да се у наредним периодима реално сагледа урађено и према томе планирају нове мере и активности при ревидирању акционог плана или пак доношењу новог. Што се тиче реализатора активности нејасно је често ко су носиоци, ко учесници и често је то врло конфузно те је и надзор над спровођењем Стратегије отежан или је дата могућност многим да се не идентификују као носиоци или учесници у реализацији. На крају трошкови спровођења мера и активности нису ни оквирно утврђени па је нејасно одакле ће се исти финансирати и да ли ће се уопште моћи спровести у планираним роковима. Извори су, сагласно наведеном, врло паушално утврђени као сви они из којих би се могло (у смислу правног основа и надлежних носиоца) финансирати планиране активности. Такође, чињеница да су извори финансирања појединих активности врло непредвидиви и неизвесни, односно да се за реализацију истих предвиђају средства добијена из пројеката,

поклона и донација, чини да и само спровођење предвиђених активности делује врло неизвесно и несигурно.

На основу свега напред наведеног, као и оног изнетог у датом Мишљењу о Предлогу стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији до 2020. године, мишљења смо да је потребно још доста тога урадити како би Акциони план био функционалан и могао да обезбеди да се овако значајан документ заиста и спроведе. Такође, имајући у виду значај овог АП и потребу за значајним редефинисањем, предлажемо да се посебна јавна расправа спроведе о наведеном документу када буде унапређен, јер је он кључан за адекватно спровођење Стратегије. У супротном сматрамо да би усвајање оваквог Акционог плана довело до неуспеха у реализовању Стратегије и обезвредило све напоре који су уложени током припреме ове изузетно важне стратегије.

У том смислу, Заштитник грађана је мишљења да је Предлог стратегије, уз отклањање најзначајних мањкавости, могуће и неопходно усвојити у најскоријем року али да је неопходно уложити значајније напоре на унапређењу Акционог плана за њено спровођење.